

VIAȚA ȘCOLARĂ ÎN SISTEMUL EDUCATIV FRANCEZ
Definiție, fundamente, funcționare și evoluție.
Traducere după documentul elaborat de domnul Roger FETTER

➤ **Definiție**

Permeabilitatea Școlii la problemele apărute datorită evoluției societății și a publicului școlar a pus în lumină rolul pe care trebuie să-l joace Viața Școlară în cadrul instituțiilor. Trebuie totuși să se recunoască faptul că acest concept de Viață Școlară s-a lovit întotdeauna de o incertitudine identitară care, contrar conținuturilor disciplinare, nu a făcut niciodată obiectul unei definiții pe plan instituțional în ciuda celor 50 de ani de existență.

Dacă ne situăm undeva de-a lungul procesului care parcurge axa școlară de la Jean Macé și Jules Ferry care îi atribuie Școlii rolul formării oamenilor și a cetățenilor, definiția care întrunește cele mai multe voturi afirmă că « Viața Școlară constituie un ansamblu de reflecții și de conduite care vizează interdependența obiectivelor educative și a celor pedagogice » (cf. *Dicționarul enciclopedic al educației și al formării*. Nathan, 1994).

Această definiție pune accentul pe o necesitate triplă:

- aceea de focalizare asupra persoanei elevului ca entitate;
- aceea de a face așa încât parcursul lui în clasă și în instituție să fie cât mai formator și mai coerent posibil;
- aceea de a pune în practică o acțiune comună asociindu-i pe toți actorii unei instituții pentru a atinge acest obiectiv.

➤ **Fundamentele Vieții Școlare**

De ce o Viață Școlară?

Răspunsul la această întrebare este strâns legat de apariția provocărilor cu care Școala se confruntă: masificarea școlarității, modificarea orizontului de așteptare al părinților și al altor actanți, schimbări ale modului de viață pe plan economic și social, probleme apărute prin reinsertie, apariția unor fenomene comportamentale recente precum violența, de-socializarea, comunitarismul, interogări legate de valorile care stau la baza serviciului public...

Încadrarea în viața democratică a națiunii

Încadrarea Vieții Școlare în instituții nu ar putea fi disociată de contextul educațional care conduce viața națiunii. Astfel statul recrutează personal din educație a cărui calificare și-o asumă.

De altfel, principalele măsuri care afectează funcționarea Vieții Școlare își găsesc legitimitatea în principiile care stau la baza Republicii (raportul de egalitate, libertate și fraternitate între cetățeni), în existența unui stat laic care, apărând valorile dreptății, susține calitatea individului de a fi educabil indiferent de apartenența socială sau religioasă și prin aplicarea legii în fața căreia toți sunt egali.

Astfel, sistemul educativ al Vieții Școlare se situează la intersecția dintre evoluția socio-economică a populației țării și cultura instituțională republicană.

➤ **Viața Școlară: un serviciu pus sub semnul întrebării**

În punctul de întâlnire dintre pedagogic și educativ, Viața Școlară, ca serviciu existent, poate apărea ca un domeniu de abordare și de inițiativă dispartate care nu-și găsesc coerența decât în acțiunea realizată într-un spațiu limitat, cel al unei instituții cu un public specific și în răspunsul la probleme specifice.

Dintr-o perspectivă mai generală, există numeroase domenii legate de Viața Școlară. Se pot cita:

- gestiunea unei echipe a Vieții Școlare
- organizarea unui traseu individual al elevilor
- instalarea unui climat în instituție în același timp calm și dinamic
- educarea pentru elaborarea și respectarea legii
- încadrarea învățării democrației și a reprezentării, la fel de bine pentru instanțele instituționale cât și pentru asociațiile școlare
- punerea în practică a unor acțiuni educative ce vizează promovarea sănătății și a spiritului civic...

Toate aceste acțiuni implică existența sau construirea unor instrumente și conlucrează pentru același obiectiv: încadrarea elevului în cele mai bune condiții de viață, de dezvoltare și de reușită.

➤ **Categoriile de personal, structuri, dispozitive, instrumente ce participă la punerea în practică a Vieții Școlare**

1 Categoriile de personal

În sistemul educativ francez categoriile de personal caracteristice sunt responsabile de Viața Școlară în cadru instituțional. Este vorba aici de Consilierii Principali Educaționali (CPE) și de Asistenții Educaționali.

Consilierii Principali Educaționali

Plasați sub autoritatea Directorului Instituției, CPE le sunt încredințate responsabilități în trei domenii:

- cel al funcționării instituției: controlul efectivelor, al corectitudinii și interesului elevilor, organizarea supravegherii, fluctuația elevilor.
- cel al traseului elevilor ce implică o colaborare cu profesorii și celelalte categorii de personal pentru a face schimb de informații despre comportamentul și activitatea elevilor pentru a detecta eventualele probleme și pentru a le remedia. Această sarcină implică participarea la consiliul clasei, a celui profesoral ca de altfel o relație efectivă cu personalul medical și social.
- cel al animației educative ce implică contacte directe cu elevii atât în plan colectiv cât și individual, o capacitate de a le organiza activitățile din timpul liber (centre socio-educative, cluburi, activități culturale...) și, mai ales, cunoașterea unei strategii pedagogice ce constă în participarea elevilor în forurile decizionale și de conducere ale instituției. Este vorba aici de organizarea alegerilor și a formării elevilor-delegați.

Asistenții Educaționali

Angajați cu contract, în calitate de agenți ai Statului, ei joacă rolul de educator în supraveghere, în comportamentele individuale și colective ale elevilor. Ei favorizează apariția unei autonomii compatibile cu vârsta lor și, la mod general, contribuie la aplicarea politicii educative hotărâte de către instituție.

2 Structurile

De la Consiliul de Administrație (CA), organul de deliberare și de decizie al instituției care fixează principiile autonomiei pedagogice și educative a instituției, până la Comitetul de Educație pentru Sănătate și spirit civic (CESC) care e un organ consultativ pentru tot ceea ce e legat de probleme de sănătate și de dezvoltare a spiritului civic, există într-o instituție numeroase instanțe în care sunt reprezentați elevii. Este vorba despre Comisia Permanentă, despre Consiliul Vieții de Liceu (CVL), al Adunării Generale a elevilor-delegați (AGDE) și despre Consiliul Clasei. La fel se petrec lucrurile și pentru structurile asociative cu statut școlar, precum sunt Centrul Socio-educativ (FSE), Casa Liceenilor (MDL) și Asociația sportivă (AS).

Participarea elevilor în aceste structuri contribuie la consolidarea educației în spirit civic oferindu-le un câmp concret în care acesta poate fi exersat. Cel din urmă își propune, cu ajutorul adulților, să dea elevilor instrumentele pentru procedurile ce stau la baza practicilor Vieții Școlare și care

condiționează existența instituției. În acest caz sunt vizate în mod esențial redactarea unui regulament interior, formarea delegaților, pregătirea instanțelor, comunicarea necesităților și a cererilor exprimate de către elevi și modalitățile de transmitere a deciziilor.

3 Dispozitivele pedagogice

Integrate în sistemele educative sau ca participanți ai organizării pedagogice a instituției, anumite dispozitive au ca scop optimizarea complementarității între structurile democrației participative și ceea ce reiese din reflecția formatoare a viitorului cetățean. De exemplu, Educația Civică, Educația Civică, Juridică și Socială (ECJS), Ora de viață a clasei, lucrări personale... În acest cadru trebuie să se realizeze o sinergie între reflectarea asupra vieții democratice și angajamentul democratic în instanțe decizionale.

4 Instrumentele

Pentru a se evita impresia de fragmentare sau de juxtapunere a structurilor și a dispozitivelor, e bine să se dea o mai mare atenție elaborării unui proiect din Viața Școlară, integrat în proiectul instituției și formulării finalităților care vor fi cunoscute de către ansamblul comunității educative.

Redactarea regulamentului interior, cel ce susține legea instituției, participă în egală măsură la coerența interrelaționării dintre domeniile pedagogice și educative.

În sfârșit, constituirea de rețele cu structuri externe Școlii (Servicii sociale, de justiție, de poliție și asociative) face legătura, în planul construirii spiritului civic, între cunoștințele din școală și exercițiul socializat al democrației.

CONCLUZIE

Rezultat al unui traseu reflexiv și pragmatic de mai bine de cincizeci de ani, Viața Școlară și-a demonstrat capacitatea de a însoți chiar de a orienta evoluția organismului social și pe cea a sistemului educativ.

Din acest punct de vedere, recunoașterea drepturilor elevilor strâns legată de definirea obligațiilor lor, introducerea legii în cadrul Școlii și observarea conduitei dependente devin chestiuni majore. Această propunere inițiată și preconizată de organele legislative a fost posibilă prin punerea în practică a unui proiect în care Viața Școlară a devenit garantul valorilor serviciului public de învățământ asumându-și în același timp funcția de vector al modernizării.

Este adevărat că într-o lume în care interacțiunea dintre social, cultural, economic și politic este complicată și în care funcționarea instituțiilor devine tot mai complexă, dezvoltarea și expansiunea Vieții Școlare presupune ca instituțiile să fie spații vii reale și în care adulții comunității educative să-i privească pe elevi nu numai ca subiecți ai instruirii ci și ca viitori cetățeni care-și cunosc drepturile și sunt capabili să-și asume responsabilități.

Pe scurt, accesarea la valorile pe care societatea le oferă nu derivă dintr-un simplu elan de spontaneitate ci dintr-o cucerire atentă și permanentă. Prin acest lucru Viața Școlară este strâns legată de un voluntarism politic al responsabililor instituționali.

Rennes, 01-02-11.

Roger Fetter

Inspector academic, Inspector pedagogic regional onorific